

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor/ka práce: Matěj Hora

Název práce: Migrační rozhodování Vietnamců v ČR: „Starousedlíci“ přichozí před rokem 1989

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Cirklová, PhD.

Oponent/tka: Mgr. et Mgr. Markéta Blažejovská

Navržené hodnocení: dobře (C)

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Autor si stanovuje již v úvodu jako výzkumné téma rozhodovací proces vedoucí k případné „re-emigraci“, jeho cílem je analyzovat překážky pro návrat. Klade si výzkumnou otázku: „Jaké jsou překážky návratu starousedlíků do Vietnamu?“ Později na str. 19 chce „vysvětlit migrační rozhodování starousedlíků, resp. hlouběji porozumět možnosti návratu starousedlíků do vlasti a případným překážkám.“

Autor dává v závěru práce jasné odpovědi na tyto otázky, které má podložené výzkumnou analýzou. Vidí tři typy překážek: vliv rodiny, ekonomické překážky a politický vliv. Zjišťuje, že nejdůležitější motivací Vietnamců k setrvání v České republice je snaha zachovat rodinu, u generaci starousedlíků zůstat se svými dětmi, které zde již studují nebo zde chtějí zůstat. Rozhodnutí zůstat se projevuje mimo jiné i investicí do finančního zajištění na stáří v Česku. Mezi informátory hrály významnou roli i politické důvody – ve Vietnamu by „nebylo možné svobodně informovat o tom, co se děje“.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Oceňuji, že Matěj Hora pracuje s nejnovější literaturou k tématu (Freidingerová 2014 a její V-E model migračních motivací), opírá se o teorii sítí, zabývá se rozhodnutím na úrovni nukleární rodiny a transnacionálními vazbami migrantů k zemi původu, což jsou aktuální koncepty v migračních studiích. Autor přistupuje k textu Freidingerové kriticky, kritizuje zejména předpoklad, že rozlišení starousedlíků na přistěhovalce před rokem 1989 a po již není nutné. Chce naopak ukázat, že zejména s ohledem na rozhodování o návratu jsou mezi těmito dvěma skupinami podstatné rozdíly. Úvodní teoretická kapitola je dobře zpracovaná, včetně sociologické reflexe dokumentárního filmu a způsobu, jak tento film „zachází s žitou skutečností pamětníků“. (str. 9)

Teoretické kapitole by ještě prospělo zahrnout více zahraničních studií, které se zabývají obecně rozhodováním migrantů o návratu do země původu (bez ohledu na to, zda jde přímo o Vietnamce) – existuje řada studií na téma „return migration“ a rovněž „myth of return“. „Mýtus o návratu“ pozorují především u první, pionýrské generace, která si tak ospravedlňuje socio-ekonomické důvody své migrace (viz Marta Bolognani 2007: *The Myth of Return*), což plně koresponduje se závěry Matěje Hory. Jeho práci by tyto texty odpoutaly od převažujících referencí k Freidingerové (2014), kdy se dokonce některé citace v textu opakují, například třikrát věta „O západních zemích

se domnívají, že jejich společnosti jsou založené multikulturněji a život je tam poklidnější.“ (str. 1, 16 a 29). Především by to však umožnilo interpretovat výpovědi informátorů na nové úrovni – mluví-li o návratu, nemusí jít vždy o skutečné plány, nýbrž mýty. Autor se tohoto tématu dotýká v závěru práce (str. 30), kde píše, že migranti „stále žijí s představou, že se jednoho dne vrátí“ a „hodně jich sní o návratu“, ale toto téma by bylo možné mnohem více analyticky rozpracovat. Na analogické zahraniční výzkumy se autor odkazuje až na str. 28 v úzké souvislosti s ekonomikou.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autor píše, že provádí případovou studii s využitím polostrukturovaných rozhovorů s prvky biografického rozhovoru. Z metodologické části není úplně zřejmé, jak rozhovory proběhly, protože autor píše, že „respondenty tvoří Vietnamské rodiny“ (str. 19), ale potom na str. 20, že „rozhovory byly prováděny s potomky starousedlíků“. Zatímco tedy v teoretické části dává velký důraz na žitou zkušenost starousedlíků, zde se dozvídáme, že je tato zkušenost zprostředkována výhradně jejich dětmi. Rodina je v tomto případě jednotkou analýzy, ale nikoli respondentem. Zajímavé by bylo provést rozhovory naopak se všemi členy dané rodiny (například za využití překladatele) a porovnat pohledy různých generací na možnost návratu do Vietnamu. Autor zvolil adekvátní výběr vzorku metodou sněhové koule. V přílohách bych ocenila scénář polo-strukturovaného rozhovoru.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Matěj Hora využívá dobře zvolené analytické koncepty a drží se úspěšně své výzkumné otázky, která se týká možného návratu do Vietnamu a jeho překážek. V tomto smyslu se mu daří provádět čtenáře analýzou neproblematicky a jasně až k závěru, kde dělí zjištěné překážky do tří hlavních skupin. Není zcela zřejmé, co autor myslí na str. 25 absencí sociálních sítí navrátilců (sociální sítě Vietnamců v Česku naopak fungují v Česku jako pull faktor).

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Text obsahuje poměrně dost chyb, zasloužil by jazykovou korekturu. Dochází k chybám ve shodě přísudku s podmětem (str. 19), chybí čárky za větami vloženými. Autor píše velká písmena i tam, kam nepatří – „Vietnamský“ nebo „Buddhisté“, naopak „západ“ by bylo vhodné v tomto kontextu psát s velkým písmenem. Doporučila bych používat také raději termín Česká republika než „Čechy“. Dále autor nedělá tečky před uvozovkami v citacích. Výjimečně najdeme i nevhodné hovorové formulace – str. 25: „tíhnou myšlenkama zpět k Vietnamu.“ Seznam literatury je vypracován pečlivě a podle normy.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Teoretická kapitola není ukončená – končí na straně 16 čárkou a zdá se, že by měla ještě teprve dále pokračovat a dospět ke shrnutí a konkretizaci výzkumných cílů, to se však nestane.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Autor by se měl zamyslet nad tím, jak ovlivnil jeho výzkum fakt, že prováděl rozhovory s dětmi starousedlíků. Získal by jiné výsledky, kdyby mluvil přímo s nimi?

Jak se autor staví k teoriím o „myth of return“ (Bolognani 2007, Sinatti 2011) a dá se podle něj uvažovat o tom, že pravou příčinou, proč k návratu nikdy nedojde, je právě fakt, že se nikdy nejednalo o skutečný plán, nýbrž o dlouhodobě udržovaný mýtus? Jakou funkci podle něj tento mýtus plní ve vietnamské rodině a jak ovlivňuje její sebepojetí?

Celkové hodnocení práce: Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení C. Kvalitní reflexe výše uvedených námětů u obhajoby, na základě zahraniční literatury, by mohla vést i k lepšímu hodnocení. Nicméně nedostatkem práce zůstává pravopisná úroveň a nedokončená kapitola. Naopak cením si jasné formulace výzkumné otázky a jejího přehledného zodpovězení v závěru.

Datum: 4.6.2015

Podpis:

Milka Blížková